

යල
ආබාධවලට
ප්‍රවේණිගත
බලපෑමක් තිබේ.

කෙසේ නමුත් බොහෝ දෙනෙක් උනන්දු වන්නේ මානසික ආබාධ හා අපස්මාරය ආදී තත්ත්වයන්ට ආරයේ බලපෑම ගැන විපරම් කිරීමට ය. මානසික ආබාධ ආරයෙන් එන බව සිතීම අපහ අහිතය තෙක් දිවයයි. නමුත් පසුගිය ශතකයේ මුල් කාලය වනතුරු මේ සංසිද්ධිය සම්බන්ධයෙන් සොයා බැලීමට කිසියම් ක්‍රමානුකූල ප්‍රවේශයක් නොතිබුණි. පළමුව මානසික රෝග පිළිබඳ වර්ගීකරණය ද, දෙවනුව ප්‍රැන්සිස් ගෝල්ටන් හා ග්‍රෙගරි මෙන්ඩල්, ප්‍රවේණි විද්‍යාව ගැන ඉදිරිපත් කළ කරුණු ද මේ පිළිබඳව වැදගත් විය.

මුල් යුගයේ සිටි ප්‍රොසිඩි වැනි මනෝවිද්‍යාවේදීහු උග්‍ර මානසික රෝග සම්බන්ධව ප්‍රවේණිගත බලපෑම් අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා භාවිත කර ඇත්තේ එතරම් දියුණු ක්‍රම නොවේ. බොහෝ මානසික ආබාධ සරල ආවේනිගත සැලැස්මක් ප්‍රදර්ශනය නොකරයි. මේ තත්ත්වයට තේ යම් යම් පවුල්වල මානසික රෝග තත්ත්ව සුබලවීම සංස්කෘතික හා පාරසරික බලපෑම් යටතේ සිදුවෙතැයි සිතන්නට පෙළඹී තිබුණි. නූතන යුගයේ මනෝවෛද්‍ය විද්‍යාත්මක කරුණුවලට ප්‍රවේණිගත බලපෑම් සොයා බලන්නට වඩාත් දියුණු කාක්ෂණය උපයෝගී කර ගැනේ. උග්‍ර මානසික ආබාධ වන හින්තාන්මාදය හා උන්මාද විෂාද සසිකෝසියාව පිළිබඳව ප්‍රවේණියේ

මානසික ආබාධ හා ප්‍රවේණිගත සාධක

විශේෂඥ මනෝ වෛද්‍ය
සරත් පඬුවාවල

දයකත්වය ගැන අදහස කරුණු සොයාගෙන ඇති නමුත් ආවේණිය හරියටම සිදු වන්නේ කෙසේද යන්න අදහස ජාන ජාරසරික අන්තර් සම්බන්ධතාවන් ඇතිවන්නේ කෙසේද යන්නත් ගැන නිවැරදි තොරතුරු දන්නේ නැත. යම් යම් උග්‍ර මානසික වර්ධන තත්ත්ව හා හත්ටිත්ටන්ගේ කෝරියාව (HUNTINGTON'S CHOREA) වැනි ආබාධ හරුණ වට මානසික රෝග බොහොමයක් ඇතිවීම පිළිබඳව ගණන් ගත හැකි ප්‍රවේණිගත සාධක නොසැහෙන බව සාමාන්‍යයෙන් පිළිගැනේ. ඒ නිසා හින්තාන්මාදය වැනි ආබාධ ඇතිවීමට වඩාත් බලපාන්නේ ආවේණිය ද පරිසරය ද යන්න ගැන වාදවිවාද කිරීමෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. ඇත්තෙන්ම මේ කරුණු දෙකේම අන්තර් සම්බන්ධතාවයෙන් ආබාධය

හටගන්නේ කෙසේදැයි තේරුම් ගැනීම වැදගත් ය. එය මෙවැනි ආබාධවලට ප්‍රතිකාර කිරීම වැඩි දියුණු කිරීමට හා නිවාරන කටයුතු සඳහා ද ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි ය. යටගිය දවස බොහෝ දෙනෙක් සිතුවේ ප්‍රවේණිගතවීම යනු ප්‍රතිකාර කිරීමට නොහැකි දෙයක් බවයි. කෙසේ නමුත් පිතසිල් ක්වොයුරියාව පිළිබඳ ප්‍රවේණිගත සාධක අධ්‍යයනයෙන් පසු ඊට ක්‍රියාකාරී ප්‍රතිකාර සහ එය නිවාරණය කරන අයුරුන් සොයා ගැනීමට හැකිවීම නිසා ප්‍රවේණි විද්‍යාවේ වැදගත්කම වඩාත් තහවුරු වී ඇත. ඇත්තෙන්ම ජාන, ප්‍රජානනය (COGNITION) හා වර්ධනයට පිළිබඳව කෙලින්ම නිර්නය කිරීමක් නොකරන නමුත් මූලික මට්ටමේදී ඒවාට බලපෑම් ඇති

කරයි. මෙහිදී වැදගත් වන්නේ ජීව රසායනික ක්‍රියාවලීන් ක්‍රියාත්මක වීමට අවශ්‍ය එන්සයිමවල දයකත්වය ලබා දීමයි. ජාන විශේෂිත එන්සයිම නිපදවීම සඳහා සංකේත පද්ධතියක් සපයයි. ඊට අමතරව යම් යම් ජෛව රසායනික ක්‍රියාවලීන් වේගවත් කිරීම හා මන්දගාමී කිරීම ද මෙමගින් සිදු වේ. ආවේණිය බලපෑම් කරන්නේ ගර්භාෂය තුළදී හා මුල් අවදියේ ලදරු වර්ධනය සඳහා පමණක් බව හා පසුකාලීනව ඇතිවන සෑම දෙයක්ම, ලදරුවාගේ සහජ ගතිගුණ හා පසුව සිදුවන පාරිසරික ක්‍රියාවන් අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බවත් බොහෝ විට හැඟෙන්නට පුළුවන. මෙය වැරද්දකි. ළමා අවදියේ පිළිවෙලින් හටගන්නා පරිණතවීම වේගවත්වීමේ අවදිත් නිරණය වන්නේ කාලයට අනුකූලව ජානවල ඇතිවන ක්‍රියාකාරීත්වය මතය. මෙය ශාරීරික වර්ධනය මෙන්ම තව වර්ධාත්මක හැකියාවන් ද ප්‍රවර්ධනය කරයි. ආවේණිය හා පරිසරය පිළිබඳ අන්තර් සම්බන්ධතාවය තරුණවිය, වැඩිහිටි හා මහජීවිය දක්වා දිගටම පැතිර යයි. ප්‍රවේණිගතව නිර්ණය වූ යම් යම් කාලවලදී එන්සයිමවල ක්‍රියාවන් මගින් විත්තවේගීය තත්ත්වයන්හි සිදුවන සුළු වෙනස්කම් හෝ හත්ටිත්ටන් කෝරියාවේදී මෙන් සිදුවන බුද්ධිමය හා පෞරුෂයේ පරිහානි ඇතිකරවයි. අලුතින් හටගන්නා යම් යම් පීඩාකාරී තත්ත්ව මගින් සැහවී පවතින ප්‍රවේණිගත විභවයන් ක්‍රියාත්මකවී ඇරඹී ශාරීරික හා මානසික ක්‍රියාකාරීත්වයේ වෙනස්කම් හටගැන්වීමට පුළුවන. □